

ПРОЛОГ

Вперше я потрапив на Центральну станцію взимку. На зеленому газоні сиділи африканські біженці з невиразними обличчями. Вони чекали, але чого, я не знав. Біля різниці двоє філіппінських дітей гралися в літаки: широко розкинувши руки, вони збільшували радіус і кружляли, стріляючи з уявних підкрильних кулеметів. За прилавком різника філіппінець розрубав сокирою груднину, відділяючи м'ясо і кістки на окремі порції. Трохи далі від нього стояв кіоск із шаурмою «Рош Ха-їр», двічі підірваний терористами-смертниками в минулому, але тепер знову був відкритий і працював у звичному режимі. Галасливою вулицею розносився запах баранячого жиру і кмину, викликаючи у мене голод.

Світлофори блимали зеленим, жовтим і червоним. Через дорогу меблевий магазин розкинув на тротуарі безліч крикливих диванів і стільців. На обгорілому фундаменті колишнього автовокзалу сиділа невеличка компанія наркоманів, провадячи якісь свої розмови. На мені були темні окуляри. Сонце висіло високо в небі, і хоча було холодно, це була середземноморська зима — світла і на той момент суха.

Я подався пішохідною вулицею Неве-Шаанан. І знайшов при-тулок у невеличкому шебіні: кілька дерев'яних столів і стільців, маленький прилавок з пивом «Маккабі» і невигадливі закуски. Нігерієць за прилавком байдуже подивився на мене. Я попросив пива. Сів, дістав блокнот із ручкою й опустив очі на сторінку.

Центральна станція, Тель-Авів. Теперішнє. Або одне з них. Черговий обстріл Гази, наближались вибори, на півдні в пустелі Арава будували масивну розмежувальну стіну, щоб зупинити біженців. Вони були вже в Тель-Авіві, зосереджені в районі старого автовокзалу на півдні міста, їх було близько чверті мільйона, а також економічні мігранти, які приїхали сюди на заробітки — тайці, філіппінці та китайці. Я сьорбнув пива. Воно було гидке. Я опустив очі на сторінку. Падав дощ.

Я почав писати:

Колись світ був молодим. Кораблі Виходу тоді тільки почали залишати Сонячну систему; світ Гевена ще не був відкритий; доктор Новум ще не повернувся з зірок. Люди жили так, як жили завжди: під сонцем і дощем, у любові і нелюбові, під блакитним небом і в Бесіді, і це все про нас, завжди.

Це трапилося на старій Центральній станції, в цьому величезному Космопорту, який височіє над міськими пейзажами-близнюками арабської Яффи та єврейського Тель-Авіва. Це трапилося серед арок і бруківки, неподалік від моря: в повітрі все ще відчувався запах солі та смоли, а на світанку можна було спостерігати, як злітають і кружляють у повітрі сонячні змії та їхні крилаті серфери.

Це був час цікавих народжень, так: ви ще прочитаєте про це. Ви, без сумніву, цікавилися дітьми з Центральної станції. А також і тим, як стрижи змогли потрапити на Землю. Це лоно, з якого виповзло людство, чіпляючись зубами й закривавленими нігтями, до зірок.

Але це також і прабатьківщина Інакших, дітей цифрової епохи. У певному сенсі, це і їхня історія.

Звісно, тут також є смерть: вона завжди є. І Оракулка, і альте-захен Ібрагім, і багато інших, чий імена можуть бути вам знайомі...

Але це все ви вже знаєте. Ви, мабуть, бачили «Піднесення Інакших». Там є це все, хоча вони й показали всіх трохи занадто красивими.

Це трапилось дуже давно, але ми все ще пам'ятаємо це; і пошепки розповідаємо один одному старі історії через еони, тут, серед зірок.

Усе почалося з маленького хлопчика, що чекав на батька, який не повернувся.

Одного дня, як розповідають старі історії, із зірок на Землю впала людина...

ЯФФА-ТЕЛЬ-АВІВ / ЮДЕЙСЬКО- ПАЛЕСТИНСЬКА ФЕДЕРАЦІЯ

СЕРЕДЗЕМНЕ МОРЕ

БІВ

4

6

8

НІМЕЦЬКА КОЛОНІЯ
ОСНОВНА ЗОНА ІНАКШИХ
(КААН АЙОДГ'Я)

ЯФФА

ВУЛ. ІБРАГІМАЛІ-АДЖАМІ

АВЕНЮ АЖЕМАЛЬ ПАША

СПЕЦІАЛЬНА
БІБЛІО-МУНІЦИПАЛЬНА
ЗОНА ЛІОРА ТІРОША

АДЖАМІ

СОНЯЧНІ
ФЕРМИ

ПАЛАЦ
ВИКИНУТОГО МОТЛОХУ

ЯФФА-РОУД

ДМЗ

ФЛОРЕНТИН
ЗОНА ТРАНСЦЕНДЕНТНОСТІ
(ЛАСКАВО ПРОСИМО ШУКАЧІВ)

САЛАМЕ-РОУД

ЦЕНТРАЛЬНА СТАНЦІЯ

ЗАНЕДБАНА
АВТОМАГІСТРАЛЬ

ВХІД У ЦЕНТРАЛЬНУ СТАНЦІЮ

ВЕРХНІЙ РІВЕНЬ ЦЕНТРАЛЬНОЇ
СТАНЦІЇ

1. ГАЛЯВИНА / ХРАМ СВЯТОГО КОЕНА
2. ТАБІР РОБОТНИКІВ
3. ВУЛИЦЯ НЕВЕ-ШААНАН
4. СТАРА ЯФФА
5. РОЗВ'ЯЗКА
6. ГОДИННИКОВА ВЕЖА
7. ВУЛИЦЯ АЛЛЕНБІ
(ДО РИНКУ КАРМЕЛЬ)
8. НЕВЕ-ЦЕДЕК
(КРІОГЕНІКА)

ОДИН: ДОЩОВА НАРУГА

Запах дощу заскочив їх зненацька. Була весна, аромат жасмину змішувався з гудінням електробусів, а в небі, наче пташині зграї, кружляли сонячні глайдери. Амелія Кобрилла ремікс кваса-кваса на кавер-версію пісні Сьюзен Вонг «Do You Wanna Dance». Дощ упав сріблястими простирадлами, майже безшелесно; він проковтнув звуки пострілів і загасив палаючий багі на вулиці, дощ линув на старого безхатька, який, спустивши свої сірі штани до щиколоток, присів з кончеї потреби біля смітника з рулоном туалетного паперу в руці і тепер лаявся, але тихенько. Він зник до дощової наруги.

Місто називалось Тель-Авів. Центральна станція височіла в повітрі на півдні міста, облямована павутинням старовинних тихих хайвеїв. Дах станції маячів надто високо, щоб його можна було побачити, а його машинно-гладенька поверхня слугувала злітно-посадковою платформою для стратостатів. Станційні ліфти, наче кулі, носилися вгору-вниз, а долом, під палючим

середземноморським сонцем, навколо Космопорту вирував галасливий ринок, напхом напханий торговцями, візитерами та містянами, а також звичним набором кишенькових злодіїв і крадіїв особистих даних.

З орбіти вниз до Центральної станції, з Центральної станції вниз на вулицю, і з кондиціонованого лімінального простору в бідні квартали навколо порту, де, взявшись за руки, стояли Мама Джонс і хлопчик Кренкі й чекали.

Дощ заскочив їх зненацька. Космопорт, цей великий білий кит, немов жива гора, що піднімається з урбаністичного підґрунтя, притягував до себе хмари — свою власну мініатюрну погодну систему. Подібно до островів в океані, космопорти бачили локальні дощі, хмарне небо та індустрію мініферм, які розросталися, наче лишайники, обіч їхніх величезних споруд.

Дощ був теплим, а краплі — великими, хлопчик простягнув руку і зловив пальцями одну із них.

Мама Джонс, яка народилась на цій землі, в цьому місті, що мало багато імен, від батька-нігерійця та матері-філіппінки, в цьому самому районі, коли дороги ще гуділи від звуку двигунів внутрішнього згоряння, а Центральна станція обслуговувала автобуси, а не суборбітальні кораблі, і пам'ятала війни, і злигодні, і те, що вона була небажаною тут, на цій землі, за яку боролись араби та євреї, дивилась на хлопчика з палкою гордістю, готова захищати його від усього світу. Між його пальцями з'явилась тонка блискуча мембрана, схожа на мильну бульбашку: хлопчик виділяв енергію й маніпулював атомами, щоб сформувати цю річ, цю захисну снігову кулю, яка полонила єдину краплю дощу. Вона висіла в повітрі між його пальцями, досконала і невідчужда. Часу.

Мама Джонс чекала, хоч і трохи нетерпляче. Вона тримала тут шебін, на старій дорозі Неве-Шаанан, у віддавна пішохідній зоні, яка пролягала аж до Космопорту, і їй треба було туди повернутися.

— Ну і чорт з ним, — сказала вона трохи сумно.

Хлопчик подивився на неї своїми глибокими синіми очима, ідеально синього кольору, який запатентували роки

двадцять-тридцять тому, а потім він потрапив до тутешніх генних клінік, де його розділили, хакнули і перепродували біднякам за безцінь.

Подейкували, що у південній частині Тель-Авіва є клініки, кращі навіть, ніж у Чібі чи Юньнані, однак Мама Джонс дуже сумнівалася в цьому.

Хоча, можливо, вони були й дешевші.

— Він прилетить? — запитав хлопчик.

— Не знаю, — відповіла Мама Джонс. — Можливо. Можливо, ще й сьогодні прилетить.

Хлопчик повернув до неї голову й посміхнувся. Він був майже дитиною, коли посміхався. Кренкі випустив дивну бульбашку з руки, і вона попливла вгору, крізь дощ, а одна крапля дощу, що зависла всередині, піднялася до хмар, які її породили.

Мама Джонс зітхнула й кинула стурбований погляд на хлопчика. *Кренкі* не було ім'ям як таким. Це слово з астероїдного піджину, який сам собою був продуктом давніх південно-тихоокеанських контактних мов Землі, занесених у космос шахтарями й інженерами, яких малайські та китайські компанії відправили туди як дешеву робочу силу. *Кренкі*, від староанглійського *cranky*, означало «сварливий», «божевільний» або...

Або трохи дивакуватий.

Той, хто робив те, чого не робили інші.

Те, що на астероїдному піджині називалося «*накаймас*».

Чорна магія.

Вона хвилювалась за Кренкі.

— Це він іде? Це він?

До них наближався чоловік, високий, з аугом за вухом, із засмаглою шкірою, ніби щойно з солярію, і непевними кроками людини, яка не звикла до місцевої гравітації. Хлопчик потягнув її за руку.

— Це він?

— Можливо, — сказала вона, відчуючи безнадійність ситуації, як і щоразу, коли вони повторювали цей маленький ритуал щоп'ятниці перед настанням шабату, коли до Тель-Авіва прибувала остання партія пасажирів з Місячного порту або порту

Тонг-Юна на Марсі, або з Поясу, або з інших земних міст, як-от Нью-Делі, Амстердам чи Сан-Паулу.

Щотижня, бо матір хлопчика перед смертю сказала йому, що його батько колись повернеться, що його батько багатий і працює далеко, в космосі, і що одного дня він повернеться, повернеться у п'ятницю, щоб не запізнитись на шабат, і дбатиме про них.

Потім вона передозувалася Христоделікою, здійнялась на небеса у спалаху білого світла, побачила Бога, поки їй намагалися промити шлунок, але було вже пізно, і Мама Джонс, хоч і неохоче, мусила доглядати за хлопчиком, позаяк більше було нікому.

У північному Тель-Авіві євреї жили у своїх хмарочосах, а на півдні, в Яффі, араби відвоювали свої старі землі біля моря. Тут, поміж тими і тими, все ще жили люди тієї землі, яку вони називали то Палестиною, то Ізраїлем і чиї предки прибули сюди як заробітчани з усього світу: з островів Філіппін, Судану, Нігерії, Таїланду та Китаю, чиї діти народились тут, і діти їхніх дітей розмовляли івритом, арабською та астероїдним піджином, цією майже універсальною мовою космосу. Мама Джонс доглядала за хлопчиком, позаяк більше було нікому, а правило в цій країні було однакове, в якому б анклаві ти не перебував. *Ми дбаємо про своїх.*

Позаяк більше нікому.

— Це він!

Хлопчик смикнув її за руку. Чоловік наближався до них, і нараз щось знайоме в його ході, в його обличчі раптом збентежило Маму Джонс. Невже хлопчик справді мав рацію? Але це неможливо, хлопчик тоді ще навіть не наро...

— Кренкі, стій!

Тягнувши її за руку, хлопчик побіг до чоловіка, а той зупинився, здивований, побачивши цього хлопчика і цю жінку, які наближались до нього. Кренкі став перед чоловіком, важко дихаючи.

— Ти мій тато? — запитав він.

— Кренкі! — сказала Мама Джонс.

Чоловік завмер. Потім присів навпочіпки, щоб бути на одному рівні з хлопчиком, і подивився на нього серйозно і напружено.

— Можливо, — сказав він. — Я знаю цей синій колір. Він був модним деякий час, я пам'ятаю. Ми зламали опенсорсну версію фірмового коду «Армані»...

Потім він подивився на хлопчика, постукав по аугу за вухом — марсіанському аугу, з тривогою зауважила Мама Джонс.

На Марсі було життя, але не те, про яке мріяли стародавні цивілізації, а мертве, мікроскопічне життя. А потім хтось знайшов спосіб переробити генетичний код і створив з нього аугментовані блоки...

Чужопланетних симбіонтів, яких ніхто не розумів, та й мало хто хотів розуміти.

Хлопчик завмер, а потім посміхнувся, і його посмішка була блаженною. Він просто світився.

— Припини! — сказала Мама Джонс.

Вона струсонула чоловіка так, що той ледь не втратив рівновагу.

— Припини! Що ти з ним робиш?

— Я...

Чоловік похитав головою. Він постукав по аугу, і хлопчик застиг, розгублено озирнувшись довкола, наче раптово загубився.

— У тебе не було батьків, — сказав йому чоловік. — Тебе створили в лабораторії, прямо тут, з хакнутих геномів загального користування і фрагментованих вузлів з чорного ринку.

Він вдихнув повітря.

— *Накаймас*, — сказав чоловік і зробив крок назад.

— Припини! — повторила Мама Джонс, відчуваючи свою безпорадність. — Він не...

— Я знаю.

Чоловік знову заспокоївся.

— Мені шкода. Він може розмовляти з моїм аугом. Без інтерфейсу. Мабуть, я зробив кращу роботу, ніж думав тоді.

Щось таке було в його обличчі, в голосі, що вона раптом відчувала напругу в грудях, старе відчуття, дивне і тривожне водночас.

— Борис? — запитала вона. — Борис Чонг?

— Що?

Він підняв голову і вперше придивився до неї як слід. Вона бачила його дуже чітко: суворі слов'янські риси обличчя і темні китайські очі — всього його, постарілого, зміненого простором і обставинами, але це все ще був він...

— Міріам?

Тоді вона була Міріам Джонс. Міріам на честь її бабусі. Вона спробувала посміхнутись, але не змогла.

— Це я, — сказала вона.

— Але ж ти...

— Я нікуди не від'їжджала. На відміну від тебе.

Хлопчик переводив погляд з нього на неї. Від усвідомлення, а за ним і розчарування, його обличчя скривилось. Над його головою почав збиратися дощ, висмикнутий з повітря, утворюючи хвилясту пелену води, крізь яку сонце розбивалось на крихітні веселки.

— Я мушу йти, — сказала Міріам.

Вона вже давно ні для кого не була Міріам.

— Куди? Зачекай...

Цього разу Борис Чонг, як ніколи, здавався розгубленим.

— Чому ти повернувся? — запитала Міріам.

Він знизав плечима. За вухом у нього пульсував марсіанський ауг — паразитична жива істота, що живиться за рахунок свого господаря.

— Я...

— Я мушу йти, — сказала Мама Джонс.

Міріам, колись вона була Міріам, і ця частина її, давно похована, прокинулася в ній, і це змусило жінку відчувати себе дивно й незручно.

Вона потягнула хлопчика за руку, і мерехтлива пелена води над його головою луснула, падаючи вниз по обидва боки від нього, утворюючи ідеальне мокре коло на тротуарі.

Мама Джонс щотижня задовольняла німі бажання хлопчика: брала його до Космопорту, до цієї блискучої потвори в самому центрі міста, щоб виглядати й чекати. Хлопчик знав, що його виростили в лабораторії, знав, що жодна жінка ніколи

не виношувала його у своєму лоні, що він народився в дешевих лабораторіях, де фарба облущилася зі стін, а штучні матки часто виходили з ладу, але існував ринок і для відбракованих зародків, існував ринок для всього.

Але, як і всі діти, він ніколи не *вірив* у це. Він уявляв, що його матір *справді* відійшла на небеса, а Христоделіка була її ключем до воріт, і що його батько повернеться, як вона йому розповідала, зійде з небес Центральної станції і спуститься сюди, в цей район, який незручно застряг між Північчю і Півднем, між євреями й арабами, знайде його і запропонує йому свою любов.

Жінка знов потягнула Кренкі за руку, і він пішов з нею, а вітер, наче шарф, обмотався довкола нього, і вона дізналась, про що він думає.

Можливо, він прибуде наступного тижня.

— Міріам, зачекай!

Борис Чонг, який колись був красенем, коли й вона була красунею, у ті м'які весняні ночі, колись давно, коли вони лежали на даху старої будівлі, у якій тулилася хатня прислуга для багатіїв Півночі, там вони звили собі гніздечко поміж сонячними батареями і вітроловами — маленький рай зі старих викинутих диванів і тенту з барвистого індійського ситцю, з політичними гаслами мовою, якої ніхто з них не знав. Там вони лежали собі і насолоджувались своїми голими тілами — навесні, коли тепле повітря просякло запахами бузку і жасмину, який хоч і пізно, але зацвів унизу, приберігаючи свій аромат для ночі, а надовкола були лише зорі й вогні Космопорту.

Вона не зупинялась, до її шебіна було рукою сягнути, хлопчик ішов з нею, і йшов за нею цей чоловік, тепер незнайомиць, який колись був молодим і вродливим, який шепотів їй на івриті про своє кохання, щоб потім покинути її, давно, так давно...

Цей чоловік ішов за нею, цей чоловік, якого вона більше не знала, і її серце билось дедалі частіше, її старе серце з плоті й крові, яке вона так ніколи й не замінила. Проте жінка не зупинялася, минаючи фруктові та овочеві ятки, генні клініки, центри з продажу вживаних мрій, взуттєві крамниці (людям завжди потрібне взуття на ногах), безкоштовну клініку, суданський

ресторан, сміттєві баки, і нарешті вона дійшла до шебіна «Мама Джонс» — крихітної забігайлівки, розташованої між меблевою майстернею та нодом Церкви Роботів, бо людям завжди потрібна перетяжка старих диванів та крісел, і їм завжди потрібна віра, у будь-якому її прояві.

«І випивка», — подумала Міріам Джонс, заходячи до закладу, де світло було належним чином приглушене, дерев'яні столи накриті скатертинами і де найближчий вузол транслював би добірку програм, якби не застряг деякий час тому на південно-суданському каналі, що показував суміш святих проповідей, прогнозів погоди, які ніколи не змінювались, і дубльованих повторів багатосерійного марсіанського мила під назвою «Ланцюги збірок» — і більше нічого.

Піднята барна стійка, палестинське пиво «Тайба» та ізраїльське «Маккабі» на розлив, російська горілка місцевого виробництва, різноманітні безалкогольні напої та пиво в пляшках, люльки для кальяну та дошки для гри в нарди — це був пристойний заклад, не надто прибутковий, але їй вистачало на орендну плату, їжу та догляд за хлопчиком, і вона пишалась ним. Це все належало їй.

Всередині сиділо лише кілька постійних відвідувачів: пара робітників корабельні, які після робочої зміни в Космопорті ділили між собою кальян і пили пиво, мило розмовляючи; у ночвах з водою борсався мацакан-нарик, попиваючи *арак*, а Ізобель Чау, донька її подруги Ірени Чау, сиділа з м'ятним чаєм, заглиблена в роздуми. Увійшовши, Міріам легенько торкнула її за плече, але дівчинка навіть не поворухнулась. Вона була глибоко занурена у віртуальність, тобто в Бесіду.

Міріам зайшла за барну стійку. Навколо неї вирував, гудів і закликав нескінченний потік Бесіди, але вона відмежувалась від більшої частини цього шуму.

— Кренкі, — сказала Мама Джонс, — гадаю, тобі варто піднятися у квартиру і зробити домашнє завдання.

— Я вже зробив його, — відповів хлопчик.

Він звернув увагу на кальян, який стояв поруч, набрав у долоню синього диму й перетворив його на гладеньку круглу кульку. Кренкі був повністю захоплений цим. Мама Джонс, яка

стояла за прилавком і почувалась тут значно спокійніше, ніби королева у своєму королівстві, нараз почула кроки й побачила, як промайнула тінь, а потім з'явилася висока худорлява постать чоловіка, якого вона знала колись як Бориса Чонга. Нахилившись, щоби не зачепити надто низький одвірок, він ковзнув усередину.

— Міріам, ми можемо поговорити?

— Що ви бажаєте?

Вона показала жестом на полиці позаду себе. Зіниці Бориса Чонга розширились, і від Маму Джонс морозом всипало. Він мовчки спілкувався зі своїм марсіанським аугом.

— Ну?

Її тон був різкішим, ніж вона хотіла. Очі Бориса розплющились ширше. Він видавався здивованим.

— Араку, — сказав він і раптом посміхнувся.

Посмішка змінила його обличчя, зробивши його молодшим, зробивши його...

«Більш людяним», — вирішила вона.

Вона кивнула, взяла з полиці пляшку й налила йому склянку араку — цього анісового напою, який так люблять у тих краях, додала льоду і поставила склянку на його стіл, а поруч ще одну із охолодженою водою: коли у напій влити воду, він змінює колір, прозора рідина стає каламутною і блідою, як молоко.

— Посидь зі мною.

Вона стояла, схрестивши руки, потім поступилась. Жінка сіла, і він, якось мить повагавшись, сів теж.

— Ну що? — спитала вона.

— Як ти живеш? — спитав він.

— Добре.

— Ти знаєш, я мусив поїхати. Тут більше не було роботи, не було майбутнього...

— Але ж тут була я.

— Так.

Її очі пом'якшали. Звісно, вона знала, що він мав на увазі. І не могла його звинувачувати. Вона заохочувала його поїхати, а коли він поїхав, їм обом не залишалося нічого іншого, як

продовжувати жити далі, і жінка, загалом, не шкодувала про той добрячий шмат прожитого життя.

— Це твій бар?

— Так, він окуповує оренду, рахунки. І я доглядаю за хлопчиком.

— Він...

Вона знизала плечима.

— З лабораторії, — сказала вона. — Можливо, він був одним із твоїх, як ти казав.

— Їх було так багато... — промовив він. — Хакнутих з будь-яких незахищених генетичних кодів, які лише ми могли дістати. Вони всі такі, як він?

Міріам похитала головою.

— Я не знаю... важко встежити за всіма дітьми. Вони ж не залишаються дітьми. Принаймні не назавжди.

Вона поклікала хлопчика.

— Кренкі, принеси мені, будь ласка, кави.

Хлопчик обернувся, його серйозні очі дивились на них обох, у його руці все ще була куля диму. Він підкинув її в повітря, і вона набула своїх звичайних властивостей і розвіялась.

— Ой... — сказав він.

— Ну ж бо, Кренкі, — сказала Міріам. — Дякую.

Хлопець пішов до бару, а Міріам повернулась до Бориса.

— Де ти був увесь цей час? — запитала вона.

Він знизав плечима.

— Провів деякий час на Церері, в Поясі, працював на одну малайську компанію. — Він посміхнувся. — Більше жодних малюків. Я просто... ремонтував людей. Потім провів три роки в Тонг-Юн, підхопив оце... — він показав на пульсуючу масу біоматеріалу за вухом.

Міріам з цікавістю запитала:

— Це було боляче?

— Воно росте разом з тобою, — відповів Борис. — Насіння... цієї штуки вводиться під шкіру, а потім починає рости. Це... може бути неприємно. Не фізично, а коли ти починаєш спілкуватись, створювати мережу.

ЗМІСТ

Пролог.....	5
Один: Дощова наруга	11
Два: Під навісами	24
Три: Запах апельсинових гаїв	36
Чотири: Володар Викинутого Мотлоху.....	51
П'ять: Стрига	62
Шість: Волокна	90
Сім: Роботник	102
Вісім: Продавець книжок	113
Дев'ять: Боготворець.....	146
Десять: Оракулка	178
Одинадцять: Ядро	196
Дванадцять: Володимир Чонг вирішує померти	207
Тринадцять: Народження	224
Дійові особи.....	232